

do rúk poslankýň a poslancov Národnej rady Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1

Doručované e-mailom
poslancom a poslankyniam Národnej rady Slovenskej republiky
Ústavnoprávny výbor Národnej rady Slovenskej republiky
Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci
Klub SMER - sociálna demokracia
Klub HLAS - sociálna demokracia
Klub Slovenská národná strana
Klub Progresívne Slovensko
Klub Sloboda a Solidarita
Klub KDĽ
Klub SLOVENSKO, ZA ĽUDÍ, KÚ

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
3943/2024/KVOP

Bratislava
04.11.2024

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 408) - druhé čítanie (bod č. 3 schôdze).

Pozitívne stanovisko verejného ochrancu práv k pozmeňujúcemu návrhu z uznesenia č. 62 Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci.

Vypustenie ustanovenia § 8 ods. 4 návrhu zákona.

Vážený pán predseda Výboru Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci,
Vážená pani poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky,
vážený pán poslanec Národnej rady Slovenskej republiky,

aj v nadväznosti na minulé listy mi dovoľte sa na Vás obrátiť a sprostredkovať Vám

poznatky vychádzajúce z mojej činnosti.

Ako verejný ochranca práv odvodzujúci svoj mandát od poslankýň a poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (tzv. parlamentný ombudsman), považujem za potrebné informovať Vás o svojich **poznatkoch priebežne a pri takej príležitosti, keď je možné dať Vám do pozornosti ľudskoprávny štandard týkajúci sa predmetu návrhu zákona.**

V rámci môjho funkčného obdobia sa nechcem obmedziť len na každoročnú prípravu a predloženie správy o činnosti podľa ustanovenia § 23 a nasl. zákona o verejnom ochrancovi práv, ale chcem **priebežne, v nadväznosti na aktuálne nadobudnuté poznatky**, tieto poskytovať tak, aby ich Národná rada Slovenskej republiky mohla legislatívne zužitkovať.

Práve s týmto cieľom som sa v ostatných mesiacoch zapojil do medzirezortného pripomienkového konania k návrhu novely zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), pričom ako problematický som vnímal predovšetkým návrh **znenia § 8 ods. 4**, ktorý zavádzal nový spôsob poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby s finančnou podporou obce.

Mnou predložené pripomienky k návrhu zákona však predkladateľ v rámci vyhodnotenia medzirezortného pripomienkového konania neakceptoval.

Dňa 22. októbra 2024 prerokoval tento návrh zákona aj Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci. Z bodu IV. jeho uznesenia č. 62 vyplýva, že Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre sociálne veci odporúča Národnej rade Slovenskej republiky schváliť predmetný návrh zákona, avšak s **pozmeňujúcim návrhom**, ktorým by sa okrem iného **vypustil aj čl. I bod 2 (t. j. § 8 ods. 4) návrhu zákona**, ktorý zavádza **práve mnou namietaný nový spôsob poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby s finančnou podporou obce.**

Dovoľte mi uviesť, že ako verejný ochranca práv tento pozmeňujúci návrh **vítam.**

Pre bližšie oboznámenie sa s mojimi pripomienkami k navrhnutému zneniu § 8 ods.4 si dovoľujem Vám zaslať v prílohe ich znenie vrátane sprievodného listu, ktorý som v tejto

veci adresoval ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny.

S úctou

Róbert Dobrovodský, v. r.
verejný ochranca práv

Na vedomie:

Vážený pán
Robert Fico
predseda vlády Slovenskej republiky
Úrad vlády Slovenskej republiky
Námestie slobody 1
813 70 Bratislava

Vážený pán
Erik Tomáš
minister
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Špitálska 4, 6, 8
816 43 Bratislava

**Pripomienky verejného ochrancu práv k legislatívnemu zámeru novely zákona
č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o
živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (proces
č. LP/2024/295)**

Vážený pán minister,

dovoľte mi Vám formou listu k Vaším rukám, ako i vo forme uplatnenia pripomienok prostredníctvom systému Slov-lex, doručiť moje pripomienky a podnety, ktoré vychádzajú z mojich poznatkov, z poznatkov mojich predchodcov, ako aj z odborných poznatkov kolegyň a kolegov z Kancelárie verejného ochrancu práv.

K čl. I bodu 1 návrhu zákona (§ 8 ods. 4):

Účelom zavedenia nového znenia § 8 ods. 4 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ako sa uvádza v dôvodovej správe, nie je vytvorenie právnych podmienok, aby oprávnené osoby mali prístup k sociálnej službe na lokálnej úrovni v konkrétnej podobe podľa svojich ideálnych predstáv u konkrétneho poskytovateľa sociálnej služby, ale účelom je to, aby existovali a oprávneným osobám boli reálne dostupné také sociálne služby, ktoré zodpovedajú ich stupňu odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby pri sebaobslužbe a potrebe riešenia alebo zmiernenia súvisiacej nepriaznivej sociálnej situácie a ktoré im môžu pomôcť viesť dôstojný a
čo najnezávislejší život
bez sociálneho vylúčenia a pri maximálnom sociálnom začlenení.

Domnievam sa, že navrhované znenie novely zákona o sociálnych službách **neposkytuje oprávneným osobám skutočnú záruku reálnej (časovej) dostupnosti vhodnej sociálnej služby**, pretože nijakým spôsobom negarantuje poskytnutie sociálnej služby v ustanovenej lehote. Jediným dôsledkom nedodržania uvedenej lehoty je možnosť vlastného výberu poskytovateľa sociálnej služby zo strany oprávnenej osoby, bez straty príspevku na poskytovanú sociálnu službu zo strany obce.

Kým teda **zisk na strane oprávnenej osoby** sa javí byť **veľmi nízky**, **strata sa javí byť veľmi vysoká – spočíva vo veľmi obmedzenej** možnosti výberu poskytovateľa sociálnej služby (s finančnou podporou obce). Takéto hodnotenie vychádza z toho, že podľa navrhovanej novely postačí, ak obec ponúkne čo i len jedného poskytovateľa sociálnej služby.¹ Zároveň je len veľmi všeobecne stanovené, že poskytovateľ má byť určený obcou na základe vopred určených a zverejnených kritérií, **pričom len z dôvodovej správy** sa dozvedáme, že tieto kritériá si má určiť samotná obec. Rovnako iba z dôvodovej správy sa dozvedáme, aké kritériá sa môžu považovať za relevantné a akým spôsobom by sa mali vytvárať. To

---

¹ § 8 ods. 4 písm. a) bod 1 návrhu.

nepovažujem za dostatočnú garanciu toho, že obcou stanovené kritériá budú skutočne napĺňať predpokladané atribúty. Z pohľadu právnej istoty, ktorú majú zákony vnášať do právnych vzťahov, nie je vhodné ponechávať na úroveň dôvodovej správy hmotnoprávne kritériá, ktoré determinujú vznik, zmenu alebo zánik právnych nárokov.

Právo výberu poskytovateľa sociálnej služby vyplýva z ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o sociálnych službách. Domnievam sa, že navrhovaná právna úprava obmedzuje právo výberu poskytovateľa sociálnej služby ešte oveľa významnejším spôsobom, než tomu bolo v prípade posudzovanom Ústavným súdom Slovenskej republiky PL. ÚS 13/09. V danom prípade sa obmedzenie týkalo „iba“ neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. Navrhovaná právna úprava však toto právo **výberu obmedzuje aj vo vzťahu k verejným poskytovateľom**, a to takým výrazným spôsobom, že v konečnom dôsledku môže úplne právo výberu poskytovateľa sociálnej služby vylúčiť, ak obec ponúkne žiadateľovi iba jediného poskytovateľa. Žiadateľ v takom prípade volí iba medzi možnosťou uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby v určenej lehote u konkrétneho poskytovateľa určeného obcou a možnosťou vybrať si iného poskytovateľa podľa svojho uváženia, avšak bez finančnej podpory obce a bez konkrétnej časovej záruky reálneho poskytnutia sociálnej služby.

V tejto súvislosti si dovoľujem podotknúť, že poskytovanie sociálnej služby ovplyvňuje každodenný život oprávnenej osoby, a teda zasahuje aj do sféry jej súkromného života. Aj zo samotného § 6 ods. 2 písm. a) zákona o sociálnych službách vyplýva právo fyzickej osoby „na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať jej základné ľudské práva a slobody a zachováva jej ľudskú dôstojnosť.“ Z tohto možno vyvodiť, že právo výberu poskytovateľa sociálnej služby má aj ústavnoprávne presahy a možno ho podradiť či už pod základné právo na ochranu súkromného života (čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) alebo pod základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti (čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). K akémukoľvek obmedzeniu práva výberu poskytovateľa sociálnej služby by tak zákonodarca mal **prístupovať zdržanlivo, aplikujúc princípy proporcionality a minimalizácie zásahov do základných práv a slobôd**.

Ďalšia pripomienka k čl. I bodu 1 návrhu zákona (§ 8 ods. 4):

Nesúhlas s výberom poskytovateľov sociálnych služieb, ktoré boli oprávnenej osobe ponúknuté obcou podľa § 8 ods. 4 písm. a) návrhu zákona, má zásadné právne následky – takáto osoba síce môže uzavrieť zmluvu s ním preferovaným poskytovateľom sociálnej služby, v takom prípade sa jej však neposkytne finančný príspevok na poskytovanú sociálnu službu zo strany obce.

V osobitnej časti dôvodovej správy je k bodu 1 návrhu zákona uvedené nasledujúce vyjadrenie: „O právnom následku takéhoto prístupu je obec povinná vopred žiadateľa o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby s jej podporou z verejných prostriedkov preukázateľnou formou upozorniť v jej zrozumiteľnej forme.“ Takýto záver však explicitne nevyplýva z navrhovaného zákona. Predkladateľ zrejme vychádza z textácie uvedenej v navrhovanom znení § 6 ods. 4, kde je konštituovaná všeobecná povinnosť obce oboznámiť o

možnostiach poskytnutia alebo zabezpečenia poskytovania sociálnej služby za podmienok podľa tohto ustanovenia oprávnenú osobu v zrozumiteľnej forme.

Vzhľadom na zásadný právny následok a všeobecnosť znenia § 6 ods. 4 návrhu zákona navrhujem vyčleniť do **samostatného odseku povinnosť obce poučiť oprávnenú osobu** (v pre ňu zrozumiteľnej forme) **o negatívnych právnych následkoch nesúhlasu**, resp. nevybratia si zo zoznamu obcou určených poskytovateľov sociálnej služby s explicitným zdôraznením, že nesúhlas, resp. nevybratie si poskytovateľa sociálnej služby bude mať za následok stratu nároku na spolufinancovanie poskytnutej sociálnej služby obcou. V prípade, že obec oprávnenú osobu vôbec nepoučí, prípadne ju nepoučí jasne a zrozumiteľne, navrhujem, aby právny úkon zo strany obce, ktorým sa oprávnenej osobe ponúkajú poskytovatelia sociálnej služby podľa § 8 ods. 4 písm. a) návrhu zákona, bol absolútne neplatný. Koncept doložky neplatnosti právneho úkonu už pozná platné znenie v ustanovení § 74 ods. 6 zákona o sociálnych službách.